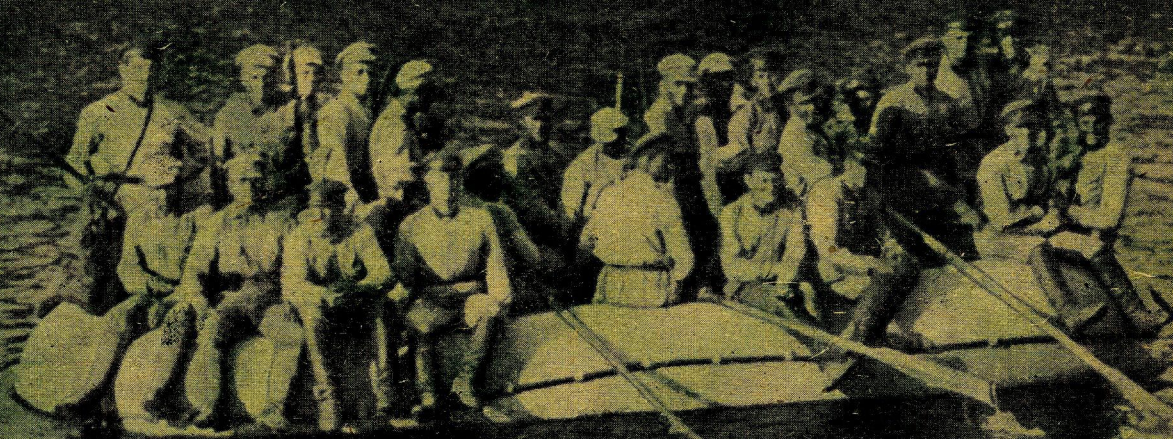

K 6176

1934

1928
570/1

№ 29

ЦІНА 15 К

ПОЛЕЗНЫЕ КНИГИ

СПУТНИК ОХОТНИКА

Рахманин и Керцелли
Оружие, собаки, способы охоты, дичь, пушнина, советы и рецепты, законы об охоте, календарь. 313 стр., ц. 1 р. 50 коп. в переплете 1 рубль 85 коп.

КАК ПРЕДОХРАНИТЬ СЕБЯ ОТ БЕРЕМЕННОСТИ

не прибегая к аборту
102 стр. 28 г. Сост. Дре-клер Ц. 1 р. 20 к.

СПРАВОЧНИК

по лекарственным — растениям —
Сбор, сушка, разведение и пользован. ими. 136 стр. с атласом в 73 табл. в красках Сост. Комаров. — Цена 2 руб. 50 коп.

МОЕ ВОДОЛЕЧЕНИЕ

Сост. Себ. Кнейпп. Испытан. в течение 40 лет. 1928 г. Цена 1 р. 25 к.

САМОУЧИТЕЛЬ

кройки муж-ского платья
Сост. Латанус 1928 г. ц. 1 р. 80 коп.

5.000 ТЕХНО-ХИМИЧЕСКИХ РЕ-ЦЕНТОВ и производственных советов по выработке всевозможных про-дуктов. Необходимо для ищущего до-машнего заработка. 604 стр. 1927 г. в пе-реплете. Сост. Гуревич и др. под ред. проф. Вальгиса. Цена 6 руб. 40 коп.

ГИПНОЗ И ЕГО ТЕХНИКА

Учение о гипнозе и внушении. 194 стр. 1928 г. Сост. Левенфельд. Цена 2 руб.

КРАСИВО!!! ПРАВИЛЬНО!!! СКОРО!!!
ПИСАТЬ научитесь, приобрета-самоучитель каллиграфии.

Сост. Волчонком. Цена 1 руб. 25 коп.

ПИСАТЬ И ГОВОРИТЬ правильно по-русски
будете, если приобретете „Новый орфо-графический словарь“, содержащий 100.000 слов сомнительн. в правописании
Цена 2 руб. 80 коп.

ПО ФИЗКУЛЬТУРЕ полный спра-вочник. Гребля, плавание, футбол, бокс, борьба джиу-джитсу и др. виды спорта 536 стр.
Сост. Короновский и др. Ц. 2 р. 50 к.

КАК ВОСПИТАТЬ здорового и креп-кого ребенка и как улучшить здоровье матери— „Книга мате-ри“ проф. Сперинского. С рисунками. 1927 г. Ц. 2 р. 50 к.

ПЕВЧИЕ ПТИЦЫ.

Сост. Святский. Ц. 1 руб.

САМО-УЧИТЕЛЬ ПЧЕЛОВОДСТВА. 120 рисун. 388 стр. 26 г. Сост. Буткевич. Ц. 4 р.

МЕТОДЫ ПЧЕЛОВОЖДЕНИЯ. 390 стр. С рисунок. 3-е издание. 1926 г. Сост. Шимановский. Ц. 4 руб.

ОПЫТНЫЙ РЫБОЛОВ. Горчаков. Цена 1 руб.

КОНДИТЕР. Сост. РУДЬ. Руковод-ство к изготовлению конфект, монпасье, шоколада, пряников, тортов и др. 320 стр. 1928 г. Цена 2 руб. 50 коп.

ЛЕЧЕБНИК домашних животных — с рецептами лекарств — 176 стр. Сост. ГРЮНБЕРГ. Цена 1 руб.

А ТАКЖЕ ЛЮБУЮ КНИГУ высылает наложенным платежом книжный МАГА-ЗИН „НАУКА и ЖИЗНЬ“ МОСКВА, 19, Воз-движенка, 4/у, Фирма существует с 1905 г.

СПЕЦИАЛИСТ ОРТОПЕДИЧЕСКОЙ ОБУВИ

Я. Л. КОНДРАТЬЕВ

Харьков, ул. Свердлова № 17.

Прием заказов обуви на
больные ноги, здесь же
принимаются заказы на
изящную ОБУВЬ

НОВЫЙ ПОЛНЫЙ САМОУЧИТЕЛЬ

КРОЙКИ И ШИТЬЯ ЖЕНСКОГО и ДЕТСКОГО ПЛАТЬЯ и БЕЛЬЯ

всех фасонов в обработке и под редакцией
И. Д. Дейкиной. В книге 294 рисунка и
чертежа. Цена с пересылкой 3 р. 35 коп.
Книжный склад „КНИГОВЕД“ Москва,
ул. Герцена, д. 22-42.

НОВАЯ КНИГА

САМОУЧИТЕЛЬ

кройки **МУЖСКОГО** платья с 73
рисунками и чертежами

Цена 1 руб. 80 коп., с пересылкой
2 рубля.

Москва, ул. Герцена, 22-42.
Книжный склад „КНИГОВЕД“

ЛЮБУЮ КНИГУ

как старую, так и новую
высыл. налож. платеж. в
3-хдневн. срок. Заказы и
деньги адресовать: Москва,
Центр. Политехническ. му-
зей. п. 116/в,
„КУЛЬТУРА и ЗНАНИЕ“

1-й УКРАИНСКИЙ

САНИТАРНО-БАКТЕРИОЛОГИЧЕСКИЙ ИНСТИТУТ

НАРКОМЗДРАВА У. С. С. Р.

(Директор — профессор С. И. ЗЛАТОГОРОВ)

ВЫРАБАТЫВАЕТ

Сыворотки: противодифтеритную, противострептококковую
противоскарлатинозную противодизентерийную, про-
тивобазедовую, противотетаническую, противоменин-
гок., стафилок., нормальную лошадиную.

Вакцины: противогонококковую, скарлатинозную, тифозную,
холерную, дизентерийную, гриппозную, коклюшную,
стрептококковую, стафилококковую, стерильн. молоко

Культуры и питательные среды

Фильтраты: стрептокок., стафилокок. (по Безредка)

Туберкулин

Антитиреондин жидкий

Фитин: в капсулах, таблетках и в порошке

Фито-мука: питательн. детская мука, содержащая фитин

Сыворотки Трунечека

Фито-Феррин

Прейс-куранты, литература и образцы высылаются бес-
платно по первому требованию

ГЛАВНЫЙ СКЛАД: Харьков, Пушкинская ул. 14.
Телефон № 5-90.

РІК ВИДАННЯ IV

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

№ 29
15-го липня
1928 року

ВСЕСВІТ

ХАРКІВ,
вулиця Карла
Лібкнехта № 11

Фундатор В. БЛАКИТНИЙ

Парад одеського ТДО-Авіоходу в 1928 році. №-ий полк проходить біля Будинку Червоної Армії

П. О. ГРАБОВСЬКИЙ У СИБІРУ

Стаття М. Коптилова

НА ТОБОЛЬСЬКОМУ цвинтарі, біля могили декабристів, за пам'ятником А. М. Муравйова стоїть скромний залізний хрест, зроблений під березу, з написом: „Павел Арсеньевич Грабовский. Малорусский поэт. Родился в 1864 г., умер 29 ноября 1902 года“.

Якими ж шляхами і за віщо потрапив до Тобольську цей відомий український поет? Яка дорога привела його сюди?

На ці запитання відповідає нам, правда, не досить докладно, „Справа Тобольського губернського управління № 9 за 1899—1902 р. про дозвіл міщанинові з засланих Грабовському виїхати до м. Тобольського на мешкання“. Зберігається ця справа в Тобольському окружному архіві.

Документи справи не тільки дають змогу нам дати певну відповідь про причини приїзду до Сибіру українського поета, але і змальовують нам, хоч і коротенько, його сибірсько-тобольське життя.

Ці документи говорять нам, що дорогою П. О. Грабовського до Тобольську була стара відома терниста дорога, дорога, що нею до нас у Сибір ішли сотні й тисячі людей, тих, хто обрали своєю долею боротьбу з романівським самодержавством за щастя та інтереси трудового народу. Це дорога революції, це дорога до великого 1917 року.

Одним з основних документів справи є „статейний список на міщанина з засланих П. О. Грабовського“, складений канцелярією Якутського губернатора. Список подає докладно, хоч і сухо офіційно, увесь сибірський тюремний стаж та стаж заслання П. О. Грабовського.

Ми дізнаємося з нього, що „П. О. Грабовський, син псаломщика, з височайшого наказу від 2 січня 1888 року за обвинуваченням у державному злочині був висланий адміністративним порядком до Східного Сибіру під гласний догляд поліції на п'ять років.“

„10 вересня 1888 року прибув до м. Іркутського, де й жив до 1892 року. Указом урядового сенату „височайше“ затвердженим у 8 день липня 1892 року П. О. Грабовський за обвинуваченням у злочинах, передбачених 1 п. 2 ч. арт. 251 улож. про кари був позбавлений усіх прав на майно та засланий на поселення до найдавших місць Сибіру, а саме з наказу головного тюремного управління був висланий в розпорядження Якутського губернатора для поселення в одній з найдавших місцевостей Якутського краю, і прибув до Якутську 18 грудня 1892 року.“

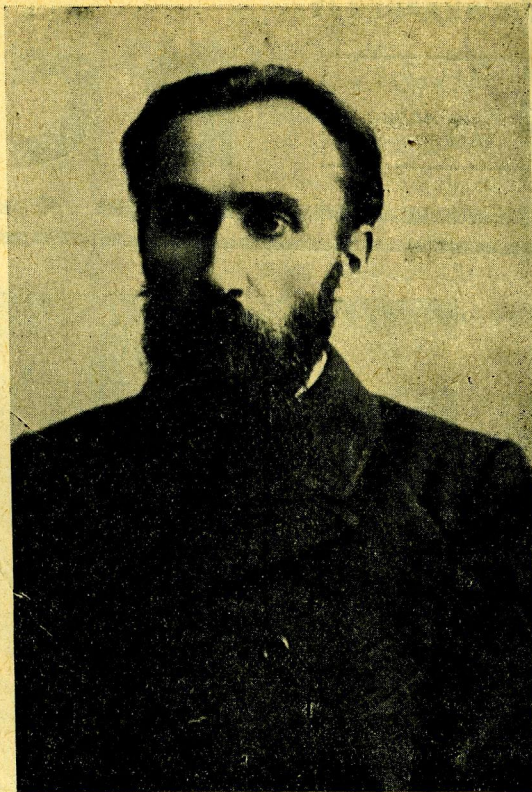
Потім, через чотири роки, міністер внутрішніх справ постановив: застосувати до Грабовського відд. IV і II височайшого маніфесту 14 листопада 1894 р., тоб-то зменшити призначений законом для перерахування засланих-поселенців у селяне десятилітній термін до чотирьох років, силою чого журнальною постановою Якутського краевого правління, що відбулося 28 лютого 1897 року за № 187 його було перелічено у селяне с. Павловського, Якутської округи. Ще через рік з постанови того-ж таки міністра внутрішніх справ до П. О. Грабовського дозволено було пристосувати відд. 13 і 19 царського маніфесту 14 травня 1896 року, силою чого йому було дозволено, коли він на це згодиться, приписатися до одної з міських міщанських громад Сибіру“.

Крім наведеної революційної біографії „Список“ дає нам також поліцейний опис зовнішнього вигляду засланих-поета а саме: „зріст 2 арш. 4 верш., волосся темно-русяве, очі сірі, обличчя чисте, ніс з горбком, рот і підборіддя звичайні, особливих прикмет немає“.

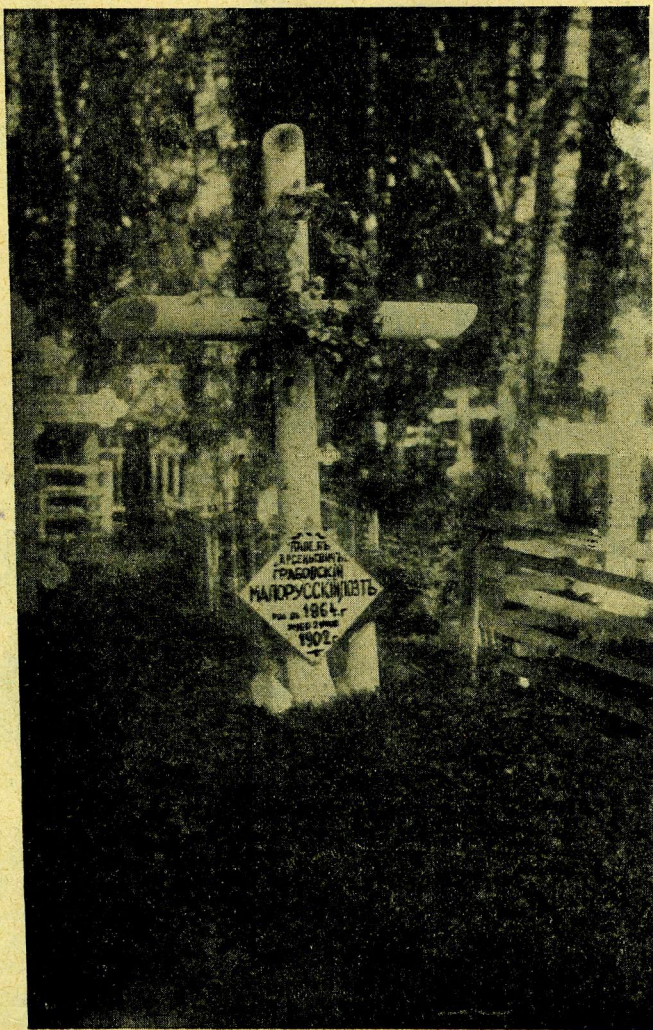
З повідомлення Томської казенної палати від 23 лютого 1898 року за № 5005 видно, що Грабовського постановою цієї палати від 15 грудня 1897 року було зараховано в міщанську громаду м. Барнаула.

Про дальшу долю П. О. говорить нам решта паперів справи.

В 1898 році П. О. порушує клопотання перед Якутським губернатором про дозвіл переїхати йому на мешкання з Якутська до Тобольського. На жаль

П. О. Грабовський у засланні, м. Тобольськ.
Фотографія 1902 р.

Могила П. О. Грабовського на Тобольському кладовищі.
Сфотографовано в липні 1928 р.

самій заяві у справі нема і говорити про мотиви, що змусили П. О. обміняти поселення в Тобольському, а не в Барнаулі, немає змоги.

Головний начальник краю повідомляє про це клопотання міністра внутрішніх справ і останній відношенням від 22 грудня 1898 року повідомляє, що з його боку „к разрешению Павлу Грабовскому переезда в Тобольск препятствий не встречается“.

Діставши цей дозвіл іркутський військовий генерал-губернатор відношенням від 13 січня 1899 року № 269, а потім і Якутський губернатор відношенням від 26 червня 1899 року за № 484 повідомляє про це Тобольського губернатора „для соответствующего с его стороны разрешения“.

Діставши повідомлення Іркутського та Якутського губернаторів, тобольський губернатор негайно інформує паперами від 5 лютого 1899 р. за № 71 і від 9 серпня 1899 р. за № 523 про майбутній переїзд Грабовського тобольського поліцмейстера, а відношеннями 8 лютого 1899 року того ж року і 9 серпня за № 533—тобольське губернське жандарське управління, пропонуючи „о времени прибытия в Тобольск немедленно донести и затем установить за ним наблюдение“.

20 вересня 1899 року П. О. Грабовський, зрештою, приїждить до Тобольську, про що тобольський поліцмейстер і сповіщає губернатора рапортом від 6 жовтня того ж року за № 131, а губернатор, собі теж, сповіщає про це губернське

жандармське управління відношенням від 11 жовня за № 739.

13 квітня 1901 року начальник Тобольського губернського жандармського управління запитав тобольського губернатора „не відмовити сповістити, з якого і по який час віддано під гласний догляд поліції, державного злочинця П. Грабовського“.

Але на це губернатор, на підставі раніше одержаного повідомлення від Якутського губернатора відповідав, „що термін 14 літнього обов'язкового перебування Грабовського в Сибіру минає 8 червня 1906 року, коли з нього буде знято і догляд поліції, встановлений за правилами, зазначеними в арт. 506 статуту про засланців і 516 арт. законспол. про судочинство в справах про злочини. (XVI т., 2 ч., вид. 1892 р.)“.

Про життя П. О. Грабовського в Тобольському розглядувана справа ніяких відомостей не дає.

Друга таємна „Справа Тобольського губернатора для подачі до департаменту поліції річного звіту за 1899 рік про підгляданих № 37, 1900 р.“, що зберігається в архіві, у „Ведомости о ссыльных государственных преступниках, проживающих в г. Тобольске за 1899 г.“ подає про Грабовського також дуже коротенькі відомості, а саме, що він „служить у Тобольському Губернському управлінні, допомоги від казни дістає, сім'ї не має і що з ним нічого особливого не запримічено“.

Тому за єдине джерело про тобольське життя поета-засланця стали нам ласково подані спогади про Грабовського його товариша по тобольському засланню А. І. Юрасова, а також коротенький некролог про не-

біжника, що його вміщено в № 96 Тобольської газети „Сибірський Листок“ від 5 грудня 1902 року.

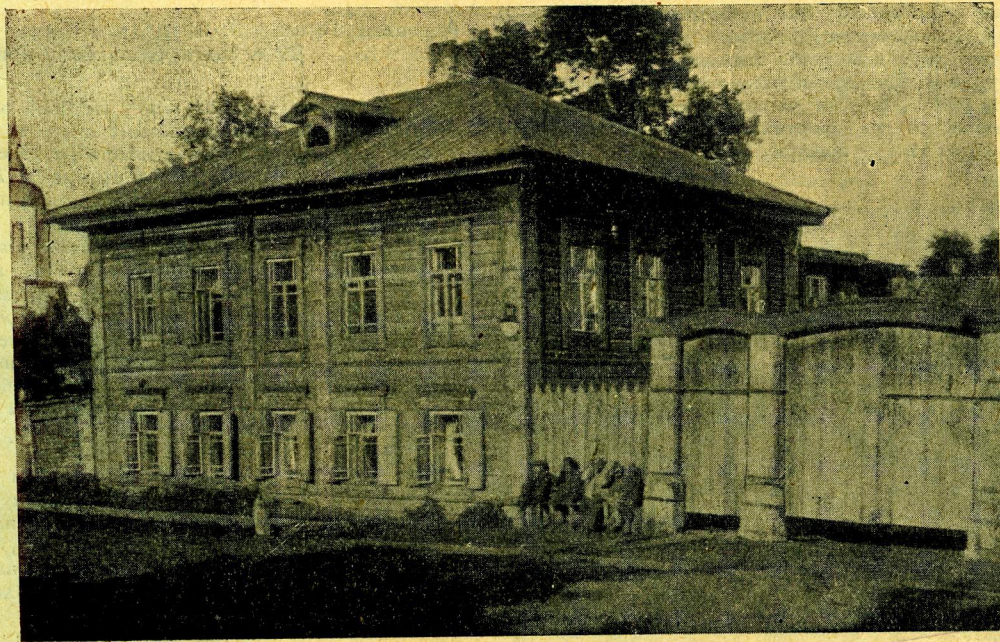
З цих джерел ми дізнаємося, що П. О. приїхав до Тобольську вже досить хорою людиною. Деякий час був без заробітку, а потім діставав кілька приватних лекцій.

Майже одразу по приїзді до Тобольську П. О. одружився тут з ученицею місцевої акушерсько-фельшерської школи і в 1901 р. від цього шлюбу народився син.

До цього часу матеріальне становище П. О.

П. О. Грабовський з родиною в Тобольському засланні.
Сфотографовано в 1902 р.

Тобольськ, Велика Жовтнева вул. (кол. Б. Петропавлівка). — будинок, де мешкав (у першому поверсі) П. О. Грабовський. Сфотографовано в липні 1928 р.

значно поліпшилось. За допомогою товаришів він дістає добре оплачувану лекцію в родині уповноваженого від родовного підприємця по збудуванню винного складу, якогось гр. Чекулаєва, що приїхав до Тобольську, знайомого А. І. Юрасова по революційній роботі в Петербурзі.

Умови засланця не припинили громадсько-літературної роботи П. О. Він періодично друкувався в низці сибірських газет, наприклад: „Сибирская жизнь“, „Восточное обозрение“ і Тобольський „Сибирский листок“, де він умістив був біографію Шевченка та інші статті. П. О. палко любив Україну і завжди мріяв про поворот до „рідного краю“, підтримуючи з ним жвавий зв'язок: він діставав чимало української літератури. Зокрема, він акуратно одержував один з українських журналів зі Львова.

Місяців за три до смерті П. О. майже припинив усю свою роботу, виходячи з дому тільки для коротеньких прогулянок. Хвороба кінцею-кінцем прив'язала його до крісла. П. О. вже тяжко було розмовляти з одвідувачами, його знайомими і він часто умлівав. Опухли ноги, а потім цей опух перейшов і до легенів, а все це наближувало кінець життя П. О.

Зі слів дружини А. І. Юрасова, що одвідала П. О. за кілька годин до смерті, від уже тоді втратив свідомість і почав марити враженнями засланця, бачив ніби своїх товаришів, називав їх прізвиська, доки зрештою не помер. Це сталося 29 листопада 1902 року. Через день після смерті П. О. тобольський поліцейський відділ Тобольського губернського управління таким відношенням за № 200:

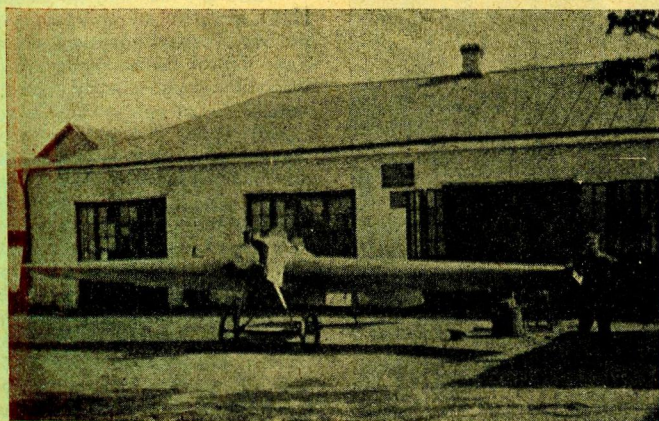
„Имею честь донести, что состоявший под гласным надзором полиции в г. Тобольске с 19 сентября 1899 года бывший государственный преступник Павел Арсеньев Грабовский 29 минувшего ноября умер“.

7-го грудня того ж таки року за № 922 тобольський губернатор повідомляє про смерть Грабовського і департамент поліції і цим папером „Дело Тобольского Губернского управления в разрешении мешанину из ссыльных Грабовскому выехать в г. Тобольск на жительство“ закінчується.

ЗА ПРОЛЕТАРСЬКИЙ АВІОСПОРТ

ЯК НІ ДИВНО, а посамперед треба вияснити, що таке авіоспорт. Це тому, що п'ятирічна практика ТДО-Авіохему цілковито заплутала справу. За практикою ТДО-Авіохему, до авіоспорту включаються, напр.:

1. **Планеризм**, себ-то літання на безмоторних аеропланах-планерах. Планер—повітряні санчата: як санчата біжать згори вниз, так і планер летить згори вниз. І те й друге треба знову тягти на гору. Та санчата везе одна людина, а планер—пара коней. Летить п'ять хвилин, а тягти треба годину-дві. Звичайно, під вітер на планері можна літати довго—літали вже люде й по 14 годин, але літають, як правило, *кваліфіковані пілоти*. Француз Торе одного разу на добром вітрі спивив мотора і літав так 7 годин. Звідси ясно, що аероплан може бути планером, а планер не буде аеропланом ніколи. У книжечках ТДО Авіохему пишеться, що в пілоти треба проходити через планерні школи. Не зважаючи на це—щось не чути, щоб хтось із простих смертних вивчився літати на планері: як ми вже казали, на планерах літають тільки кваліфіковані пілоти. А простих смертних, як у цілому світі так і у нас, вчать однаково: садовлять разом з інструктором в учбовий аероплан та й тільки.

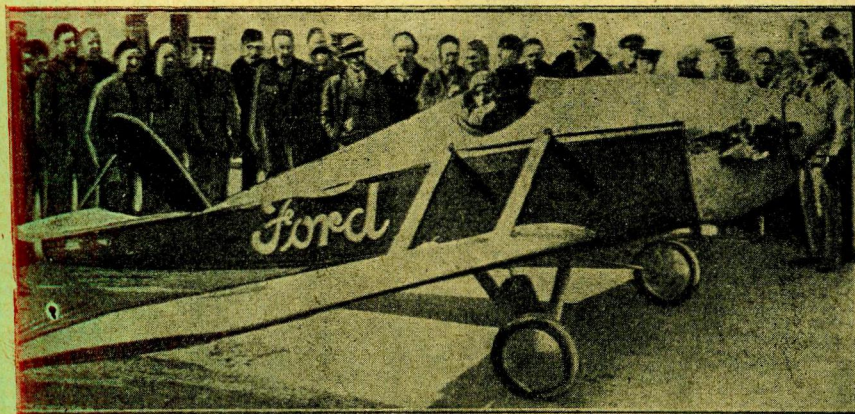
Аероплан криворізького шофера-механіка Г. Прокопенка.

2. **Моделізм** вважається теж за авіоспорт, хоч всякому зрозуміло, що це дитяча забавка.

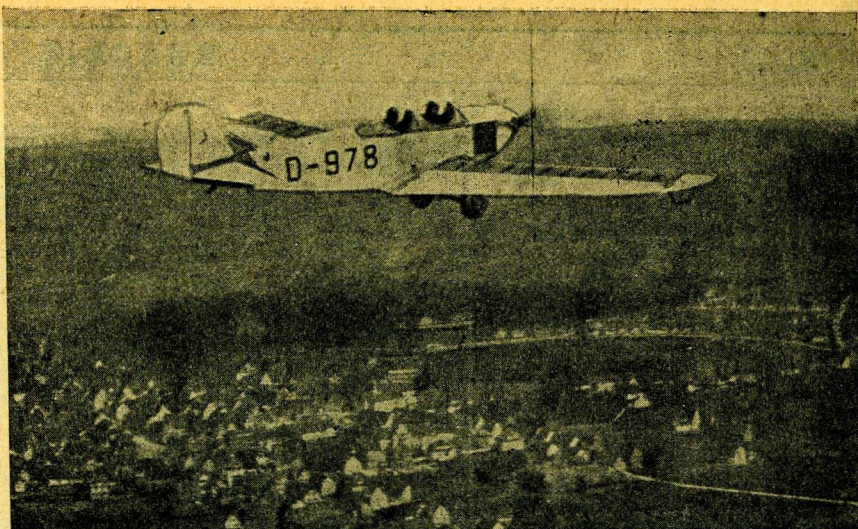
3. **Аеросанізм і глісеризм**—теж авіоспорт. Чому? Мабуть тому, що є мотор з пропелером—торохтить і не літає.

Ми заявляємо, що п'ять років ми виртати на такий „авіоспорт“ по-дурному. Витратили багато грошей і ще більше енергії робітників активістів—без ніякого ефекту для оборони.

Справжній авіоспорт—це спортивне літання не на словах, а на аеропланах і при тім—у повітря.

Спортивний аероплан Форда. Мотор Форда на 35 к. сил. Форд нахваляється випустити цю машинку по 500 доларів.

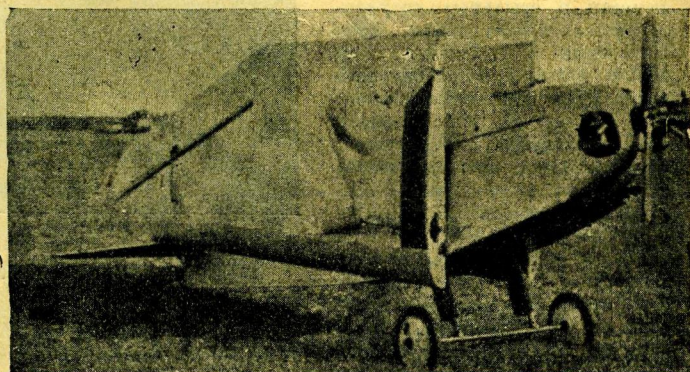

Німецький аероплан Клем-Даймлер, з мотором Даймлер на 20 к. с. Взяв височінь у 700 метрів. Коштує 7000 марок. Не складеться.

Ми агітуємо за авіоспорт для робітників з двох причин: перша окреслюється питанням—чому б пролетарям і не літати? В комуністичному ладі літатимуть усі. Можна починати.—Друга причина: авіоспорт громадськими силами готуватиме летючих пролетарів. А добрий авіоспортсмен—це вже мабуть на 75% військовий пілот. *Масовий пролетарський авіоспорт—це база нашої обороноздатності в повітрі.*

Щоб авіоспорт став у нас *масовим*, треба зробити його *дешевим*. В першу чергу повинен бути дешевим аероплан. Чи можна цього досягти?

В Кривому Розі в окрвиконкомі працює шофер-механік

Аероплан Parnall „Pixie III“, з мотором „Брістоль-Черуб“ на 29 к. сил зі складаними крилами.

Г. І. Прокопенко. І от він у вільний од роботи час зробив двомісцевий аероплан. Більше того—зі старого 80-сильного „Рона“ він зробив собі й мотора на 25 сил. „Стоимість всей авиетки обошлась мне в 700 р.б. и с небольшим количеством затраченных часов на постройку ея“ пише будівник.

Досвід т. Прокопенка—надзвичайно цікавий. Аероплана зробив звичайний робітник, і не на заводі, а в гаражі окружного міста. Маловажно, що його аероплан може й не полетить (хоч це ще й не доведено). Як що він не полетить через невдалу конструкцію, то, коли б він був побудований за добре розробленим стандартним проєктом, то полетів би напевне. *А вартість лишилася б та сама.*

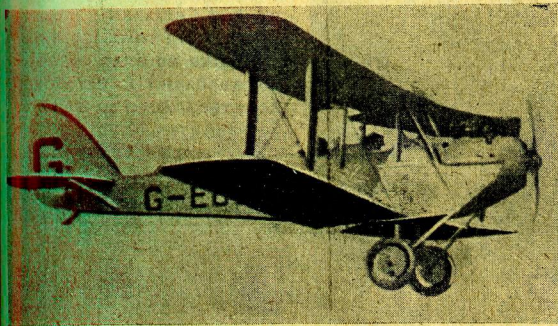
Робота т. Прокопенка—кустарна. Ми ніяк не можемо обстоювати кустарщину принципіально. Але погляньмо на радіоаматора: він купує окремі деталі—ті, що не може зробити сам. І потім—за готовою схемою—складає собі приймача, ніскільки не гіршого, ніж заводський.

Отож ми рекомендуємо завести *авіоаматорство*. Припустимо, що група робітників, чоловіка 5, склали спілку, щоб збудувати собі

спортивного аероплана для колективного використання. Як що серед них є столяр та слюсар і їм дати повний "проект, то вони зможуть зробити геть чисто все (за винятком мотора); адже рисунки вони читати уміють. Полегчімо їм роботу—даймо їм окремі відп. відальні деталі, як радіоаматоріві трансформатори, мегоми то-що. Даймо їм іще робітні зі станками, матеріали зі складу за собівартістю, інструктора—одне слово—централізуємо їхню гурткову роботу в *авіоспортоклубі*. За таких умов їхній аероплан буде і дешевий і надійний. І кустарщина перетворюється в дорожочинну практичну школу авіобудівництва.

Серед інших завдань тижня оборони цього року на видатне місце вперше виходить пролетарський авіоспорт.

В цій справі ми злочинно відстали не тільки від Англії, де вже функціонує більш десятка авіо-спортоклубів (див. "комуніст" № 149, стаття "В Англії і у нас" тов. А. Касяненка),

Розрекламований англійський аероплан „Moth“ Дзі Гевленда. Мотор „Cirrus“ 60—75 сил.

а навіть і від Польщі, де ще в минулому році відбувся конкурс учбових спортивних аеропланів, і на ньому виступило аж вісім машин (серед них аероплан гімназиста Козловського з Каліша, взяв 3-й приз). Ми повинні наздоганяти, тому нам треба будувати наш авіоспорт зразу в широкому масштабі.

Для того треба, щоб протягом тижня оборони в кожному окружному місті заснувався *авіоспортоклуб*. Завдання його—за 1—2 роки влаштувати робітню й аеродром з авіашколою.

Особливу роль має відіграти столичний авіоспортоклуб. Він повинен дати стандартний тип учбового й спортивного аеропланів. І саме він, бо нашим заводам ніколи, а на ТДО-Авіокем надія теж невелика, у нього клопату й без авіоспорту багато.

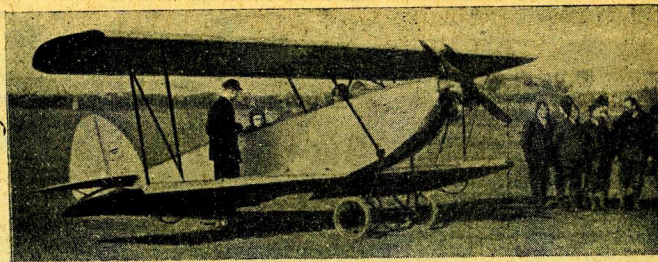
Учбовий аероплан треба зробити на німецький зразок—на 30—35 к. сил. Брати курс на 65—75 к. сил, як це робить Москва, було б помилкою—бензин дорогий. Коли взяти середину між аеропланом „Мотс“ Дзі-Гевленда (мотор Цірус, 75 к. сил) і аеропланом Клем-Даймлер (мотор Даймлер 20 к. сил), то як раз і матимем цілу низку німецьких учбових аеропланів з мотором 35 к. сил.

Треба подбати й про вироблення такого мотора; в Москві ще й досі цього не робиться.

Аероплан невідомого каліфорнійського конструктора. Хуткість до 200 км. за годину. Ідеально легко складається.

Що ж до стандартного спортивного аероплана, то він у першу чергу повинен бути складаний, щоб дешевше коштувало місце в ангарі. Мотор для нього у нас уже є, на 20—24 сили, зробила жінка-інженер, т. Пальмен. Нині він коштує огидно дорого—3.500 крб. Будемо сподіватися, що в разі розвитку авіоспор-

Німецький учбовий аероплан Раба й Каценштайна „Коник“. Мотор Анзани на 35 к. с. Коштує 5000 марок. Не складається

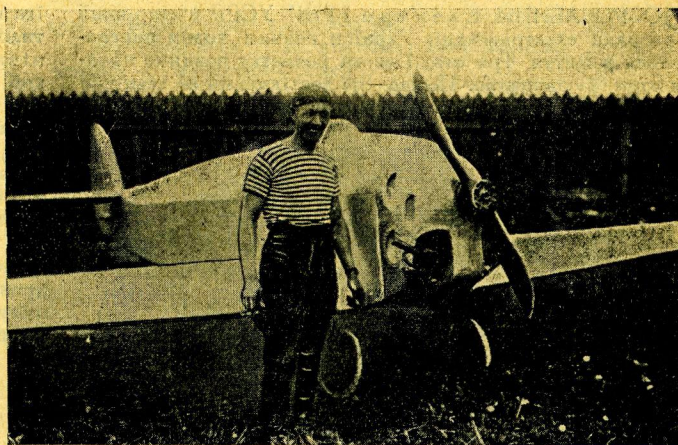
ту ціна ця в десять раз зменшиться, — до рівня ціни закордонних моторів такого ж типу.

Столичний авіоспортоклуб повинен також улаштувати технічно-консультаційне бюро. Адже авіація ще не задубіла, робітникам винахідникам треба давати поради.

Столичному ж авіоспортоклубові доведеться згодом провадити й спеціально спортивну роботу: видавати дипломи авіоспортсмена, реєструвати рекорди, організувати кругові і зоряні змагання, керувати авіотуризмом то-що.

Безпосереднього бойового значіння спортивні аероплани, здається, не матимуть, хоча не виключена можливість використання їх для зв'язку. А є вже й такий тип спортивної машини, що з мотором 115 сил дає хуткість 280 км. за годину. Хто зна, чи не придатуться такі машини і для боїв у повітрі.

Розвиток авіоспорту гальмується у нас тим, що дуже мало хто взагалі чув про цю справу. Отже треба широко популяризувати її. Коли пролетарські маси захочуть авіоспорту, буде все—і мотори і аероплани.

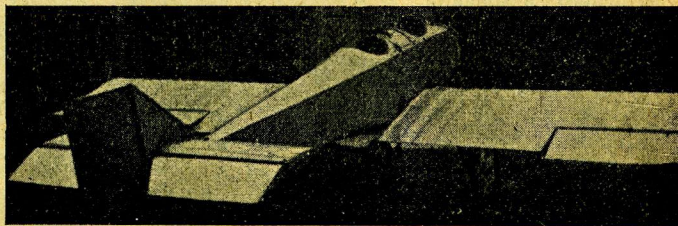

Аероплан „Буревістник“ Невдачина, з мотором „Блекберн“ на 16 сил. Перелетів з Москви через Харків у Севастополь. Не складається. Нагадує авітку Дзі-Гевленд 53

І тут слід відзначити виступ робітників і службовців акц. т-ва „Укрповтрошлях“. Побачивши, що „Вісти ВУЦВК“ почали відповідну кампанію, вони по копійках склали 174 крб. і передали їх на фонд пролетарського авіоспорту „Вістей ВУЦВК“, викликавши піти за цим прикладом ДЕЗ, ХПЗ і „Серп та Молот“.

Коли така робота перейде через більші заводи, коли кожне більше підприємство візьме на себе обов'язок допомогти колективові своїх членів авіоспортоклуба збудувати спортивного аероплана,—гасло „Пролетарю, на крило!“ почне здійснюватись прискореним темпом.

Е. К.

Учбовий аероплан польського гімназиста. Козловського. Мотор Анзани на 35 к. с.

Дослідження Бузу

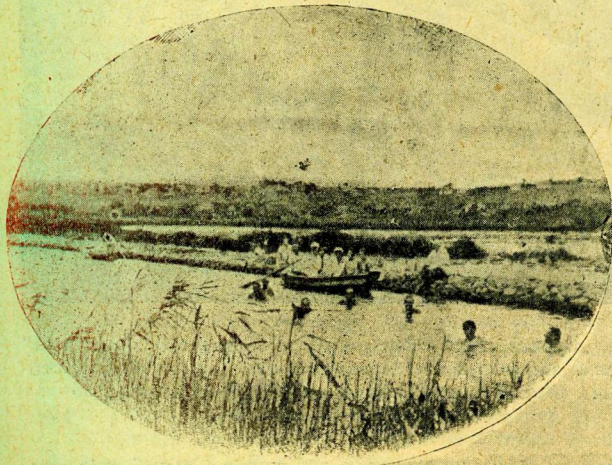
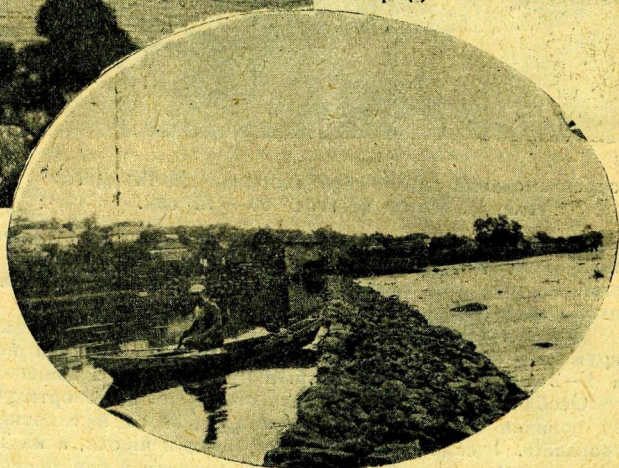

досліджень для Штерівської електростанції привело до зайвих будівельних витрат для того, що-б частина будинку електростанції не сіла в легко розмивний (вапняковий) ґрунт. При будові Олександрівської електростанції на р. Півд. Бузі за відсутності переведення алмазового буріння під основу греблі виявилася в цьому місці наявність валунів замість скелі, що здорогшало будівництво на 100.000 карб.

А скільки прикрих випадків знає електробудівництво і скільки понесено збитків від того, що проектування не було своєчасно зроблено й остаточно не затверджено до початку будівництва. Будівництво гідро-електростанції на р. Десенка коло м. Ки-

РОЗРОБЛЕНИЙ Електро ВРНГ УСРР п'ятирічний план електрифікації України повним ходом переводиться в життя. Три стадії свого розвитку повинно пройти кожне будівництво. Перша—це дослідження як технічне (потреба в електроенергії, використання водної енергії

їва витратило коло півмільона крб. на проектування й початок робіт й було ліквідовано Р.П.О. як не відповідаюче по могутності потребам м. Києва. Будівництво електростанції без остаточного проекту примушує часто ламати тільки що зроблені стіни, інакше не влізуть пізно замовлені й не ув'язані з проктом машини (будівництво централі Шатура), і. т. і.

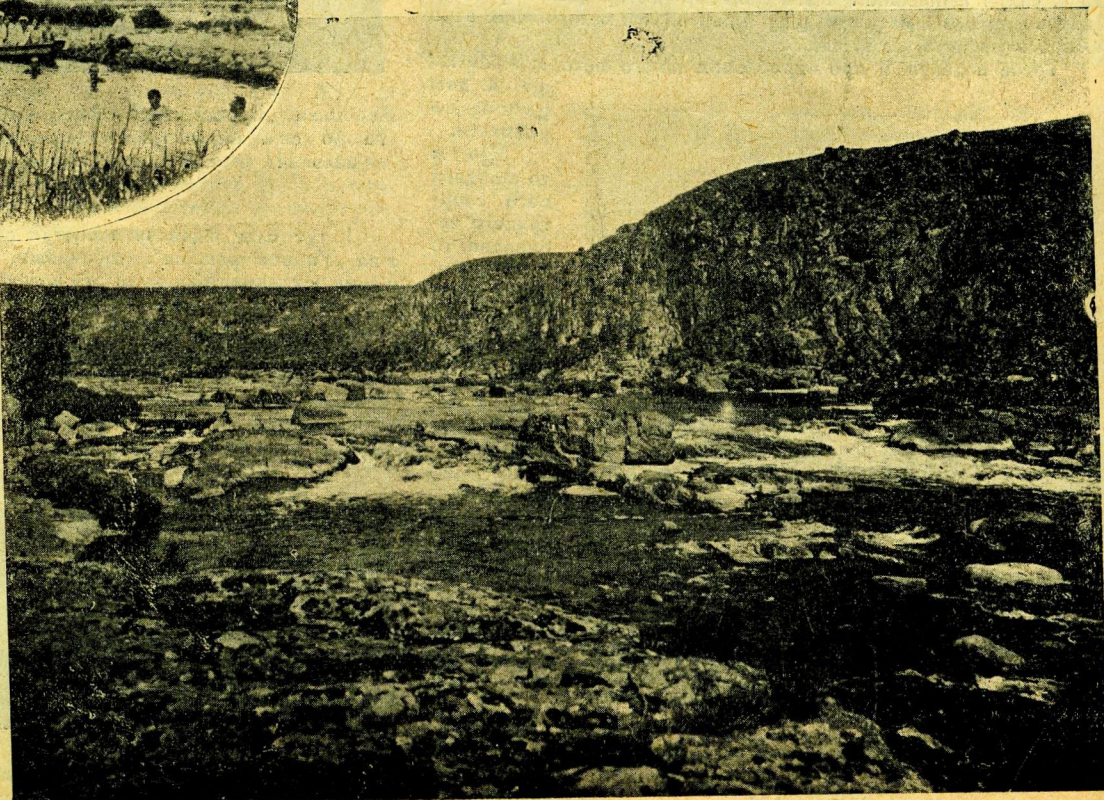

та місцевого дешевого палива, як то торф, буре вугілля, чи відходи продукції) так і економічне (рентабельність електробудівництва).

Друге—це виготовлення проєктів електростанцій і третє—це самий процес будівництва.

Отже від успішного та всебічного виконання перших двох завдань (дослідження та проектування) залежить успіх і самого будівництва.

Занедбаня цих моментів, чи неухвалне відношення до них тягне за собою надзвичайно несприятливі наслідки. Прикладів далеко шукати не треба. Не досить уважно переведення геологічних

До чого йде річ? А те, що витрачання на широкі, всебічні дослідження, а потім проектування—це надзвичайно важливі етапи будівництва.

В цьому відношенні до деякої міри прикладом може бути „Дніпрельстан“ з його п'ятирічною підготовчою роботою. Звичайно, дослідження треба робити так, щоб не затримувати будівництва.

Так для нового будівництва гідроелектростанцій на Україні в цьому році йде поширена дослідча робота на річках Півл. Бузі й Росі, себ-то самих цікавих у відношенню використання водної енергії.

Дослідження на Півд. Бузі захопили як його порожисту південну ділянку, так і ділянку середньої частини річки.

Особливо цікаві дослідження порожистої ділянки, де на протязі 60 км. скупчено падіння в 52 метра, себ-то в півтора раза більш, ніж на Дніпровських порогах (37 метр.)

Походження Дніпровсько-Бузьких порогів однакове — це перепинання відногами Карпатських гір басейнів обох річок.

Річка Півд. Буг від Першомайська до села Кременчук про-

ходить в граніто-гнейсах, що скрізь виходять на поверхність землі й утворюють каньйоневидне ложе.

Дві групи порогів (Мігейські й Гарт) скупчують частину падіння річки, коло 40 метрів.

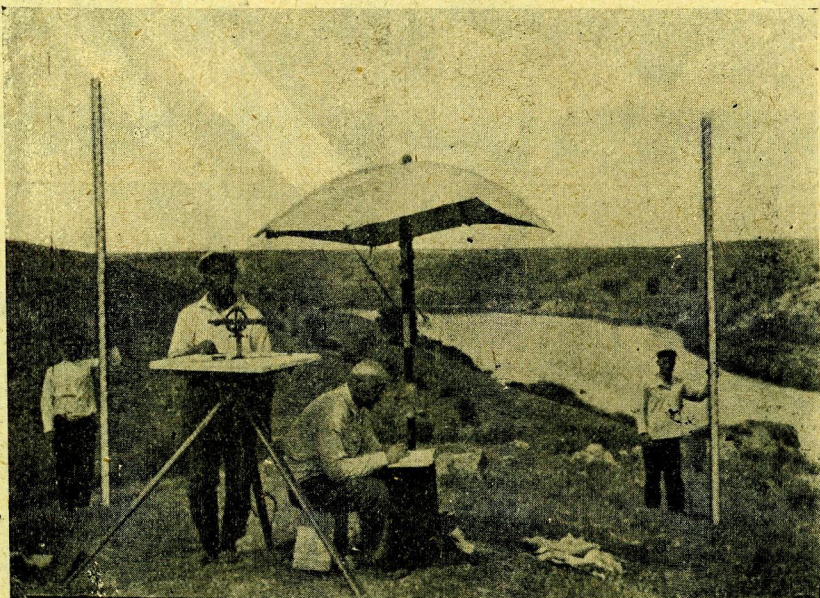
В цих місцях річка несе свої води через гряди каміння.

Високі, голі, скелісті береги дають чисто гірський вигляд річці. Піднімаєтесь ви трохи на гору й без кінця в усі боки розкинувся перед вами широкий степ.

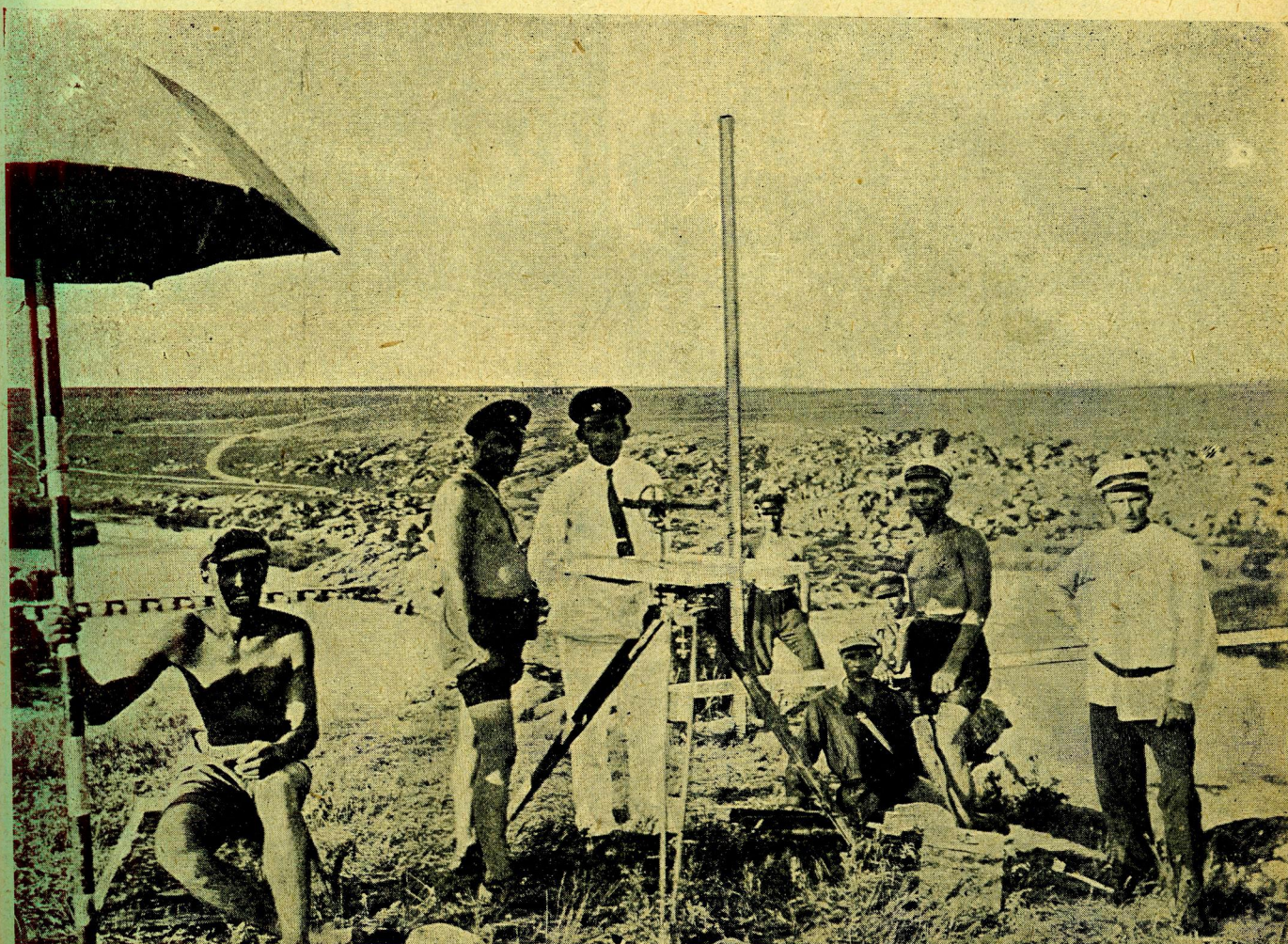
З'йомка річки ведеться від Першомайська. Парія, що складається з 12 техніків і 30 робочих з червня місяця веде з'йомку. Попереду ведеться триангуляція себ-то розстановка пунктів що зв'язуються в трикутники. Далі йде нівеляція цих пунктів. Закін-

чують роботу мензули, що знімають річку й місцевість на планшети (дошки з наклеєним ватманом) при допомозі спеціального приладу—Кіпрегеля. Виміри глибин річки йдуть поруч з мензулою. З'йомка річки закінчується.

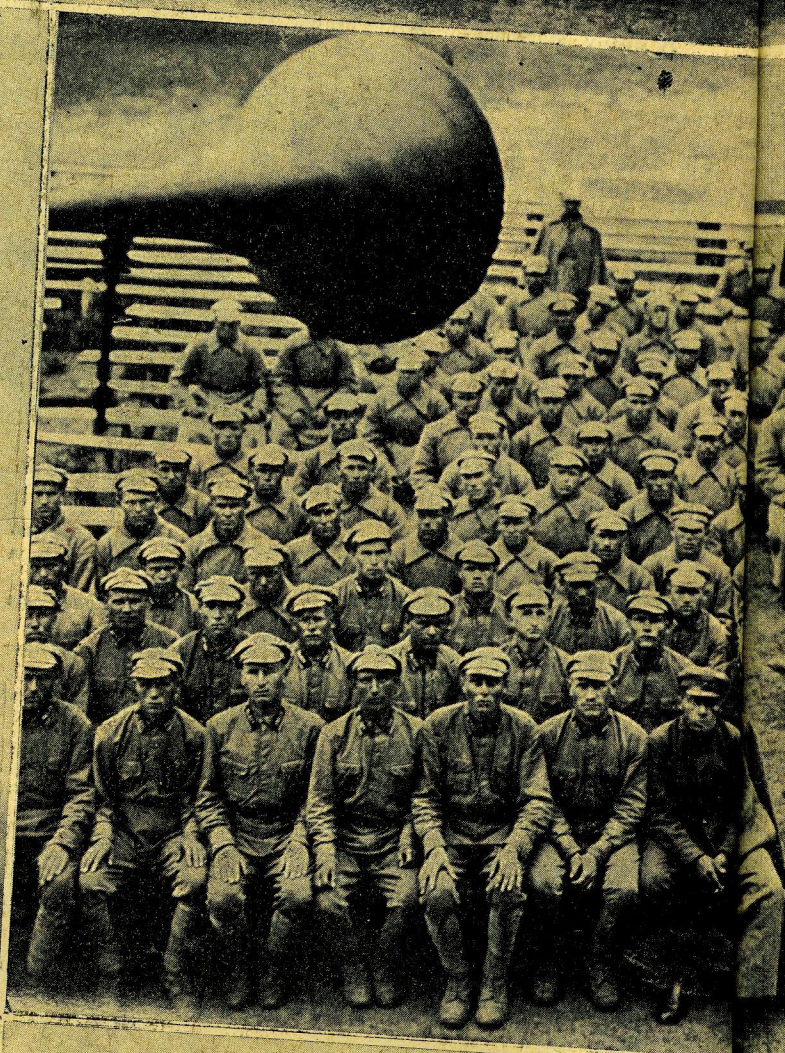
На черзі геологічне дослідження й буріння, а потім почнеться проектування станції.

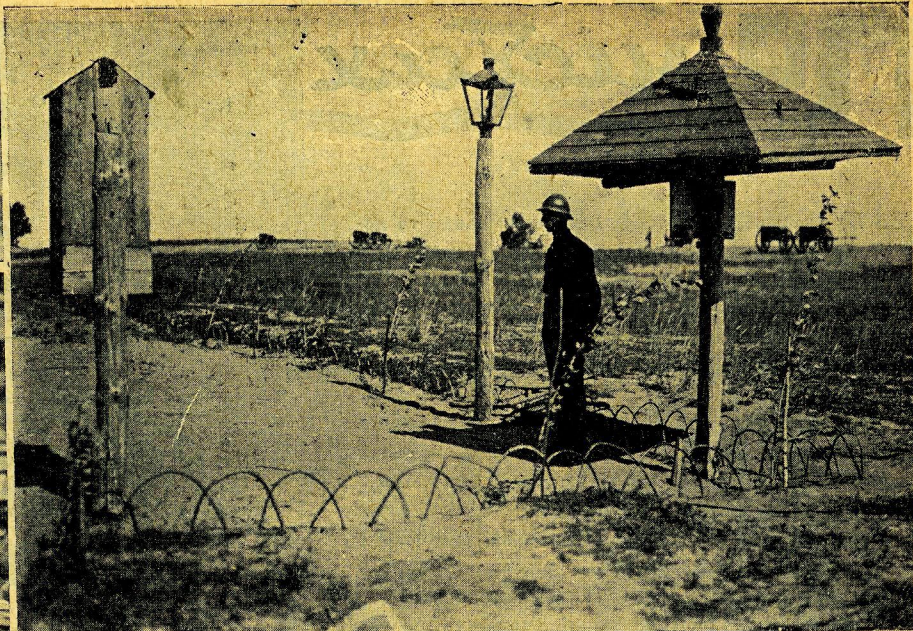
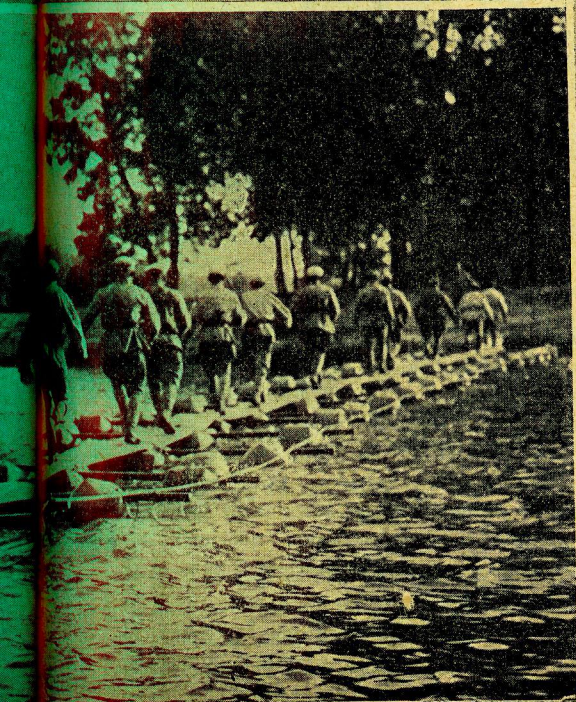
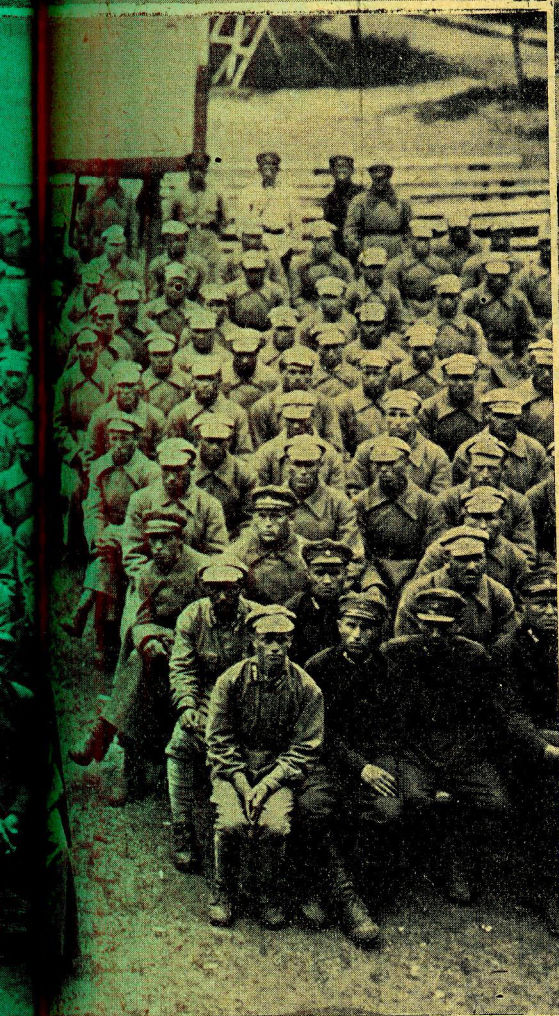
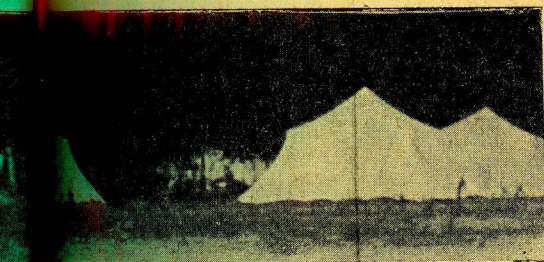

Переведення мензульної з'йомки між селами Мігеї—Семенівка

З'йомка Півд. Буга на Мігейських порогах

По місцях

Нарис М. Погребелького

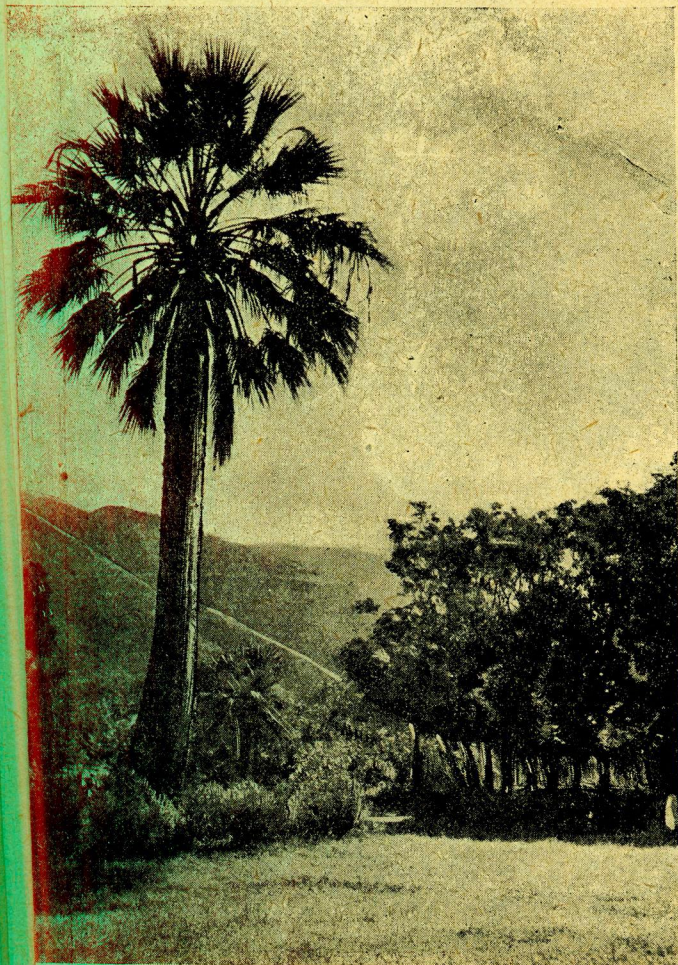
БЕЗ БУДЬ чийої опіки виріс і охопив молодь та дорослих новий культурний рух—туризм, що вперто вимагає до себе уваги. Утворилися туристські організації (Акц. Т-во „Радянський Турист“, туристські бюро при радах профсоюзів, при радах фізкультури, при будинках вчених). З'явилась широка туристська література.

Щоденно консультаційні кабінети Харківського Окрградпрофу та Вищої ради фізкультури обступають групи охочих сунутися в найдавніші кутки Союзу.

Безмежні степи України, незаймані лісові пущі Усурійського краю та Приамур'я, м'які ландшафти Криму, верхов'я Кавказу, гірські масиви Уралу та Алтаю, суворі пасма Алаю та Тянь-Шаню, височенне плато Паміру, гарячий екзотичний Туркестан, великі ріки, що несуть свої води по землях Росії та Сибіру, озера, моря, океани—чи є ще така країна, що могла запропонувати туристові таке багатство географічних форм, пестливого складу, побуту, залишків стародавніх культур,—як наш величезний Союз. Все хочеться побачити, усюди тягне і важко зробити вибір. Консультація допомагає вибрати той чи інший маршрут, зважаючи на відпускний час, на матеріальні кошти та на індивідуальність туриста.

Бадьоро йдуть туристи по містах та селах, аулах, лісах та в горах, у глухих пущі.

ЧОРНОМОРСЬКЕ УЗБЕРІЖЖЯ

Субтропіки

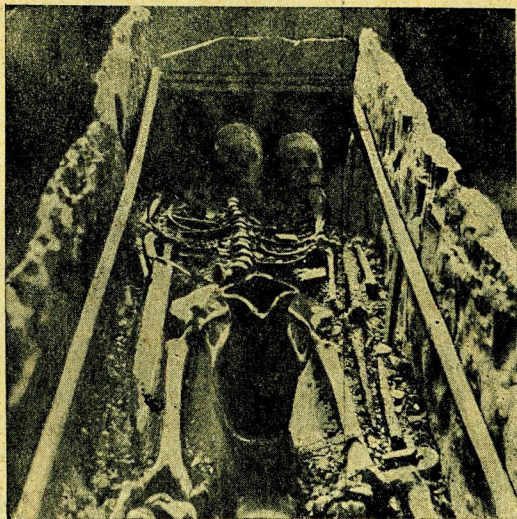
Південно-східні уклони Ельбруса

Ночуючи під голим небом, на лісових полянах, біля багаття, рухаючися верховецькими стежками, серед незайманого лісу, вздовж прямовісних скель та по крижах, переходячи бродом гірські річки, при звичаючися орієнтуватися в незнайній місцевості, вступаючи в боротьбу іноді з дуже суворою природою—турист загартовує своє здоров'я, закріплює волю, виховує в собі твердий характер.

Його поширена увага в подорожньому напруженні жадібно сприймає всю дивовижну різноманітність природи, переходить від пальмових насаджень чорноморського узбережжя Кавказу до вічних криг центрального кавказького пасма, до первісних порід, що ховаються в глибоких розколинах, до пам'яток стародавніх часів, до все ще первісного життя тубільців. Турист побачить, як між горцями та номадами, в аулах та по кішлаках відживають релігійний фанатизм, чародійство, кривава помста, приневолення жінки, як з'являються хати-читальні, жінвідділи, інтернати для тубілок, як на порогах та водоспадах іде будівництво могутніх гідротехнічних споруджень, побачить, як у пустелях, де проходили верблюди, прокладається залізнична колія, як зрошується безводний степ.

Та й взагалі ж—хіба не чудово почуває себе людина увійшовши, наприклад, в самшитову рощу на Чорноморському узбережжі? Деревина обкутана мохом, що спускається гірляндами до самої землі й стелеться килимом під ногами, південні різнокольорові квіти й назвичайні пахощі...

ПАМ'ЯТНИКИ ДАВНЬОЇ СТАРОВИНИ

Могила киммерійців на чорноморському узбережжі (північний Кавказ)

А тут тече гірна річка з чистою як сльоза водою, а по берегах тієї річки ростуть лопухи так з сажень заввишки. Тут же в лісі можете побачити скелю заввишки з п'ятиповерховий будинок і з тієї скелі збігає блакитна вода.

А то деретесь кудись на Орлячу Скелю, або доходите до такого місця на горі, де росте трава, не менша ніж лопухи в долині, а далі ліси букові, а потім сосни, а потім лід і сніг. Там тунель, там мінеральне джерело, а там і ведмідя або шакала зустрінете, але вони бояться людей і тікають від них безвісти. Чудові озера, незвичайні квіти та дерева, багато красивих страшних казкових місць має змогу побачити у нас турист. Замок Тамари, бурхливий Терек, височенні скелі чарівні долини — все це до послуг туриста.

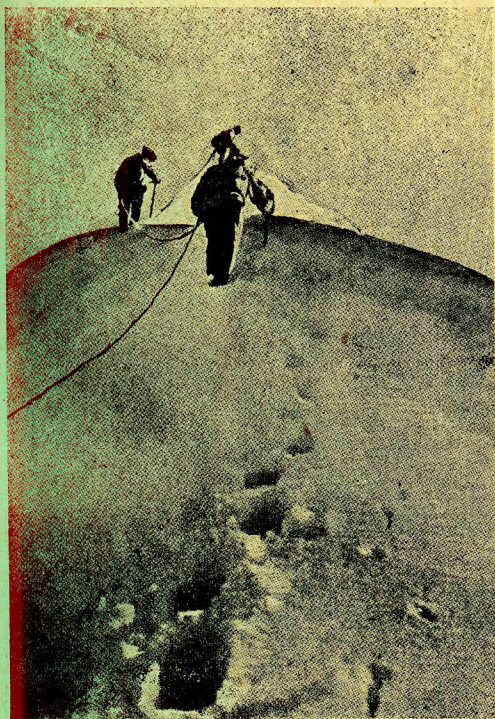
В цьому році туризм вийшов на широкий шлях. Число туристів лише з одного Харкова нараховується сотнями. Особливо, що прямують човнами.

Їхній шлях: Дінець—Дон—Азовське море і аж до Криму, від Києва вниз Дніпром та Чорним морем уздовж берега аж до Батума, від Твері чи Ярославля вниз Волгою до Астрахані, а там Каспійським морем до Баку.

Піших туристів приваблює могутня природа Кавказу, Уралу, Алтаю. Замість задушливих кімнат — чисте гірське повітря, дикі скелі, величезні масиви непорушного лісу, пінясті гірські струмені, вкриті одвічним снігом верхівлі, море та гаряче південне сонце.

З кавказьких маршрутів найпопулярніші: Военно-Сухумський, Военно-Осетинський, Военно-Грузинський, Аджарське шосе від Батуму до Абастуману, Сванетія, Дігори-Рачинський маршрут, узбереження Чорного моря, од Новоросійську до Сухуму, Державний Зубровий Заповідник.

ВАЖКИЙ ШЛЯХ

Верхів'я Куллумком-Баш. Північний Кавказ

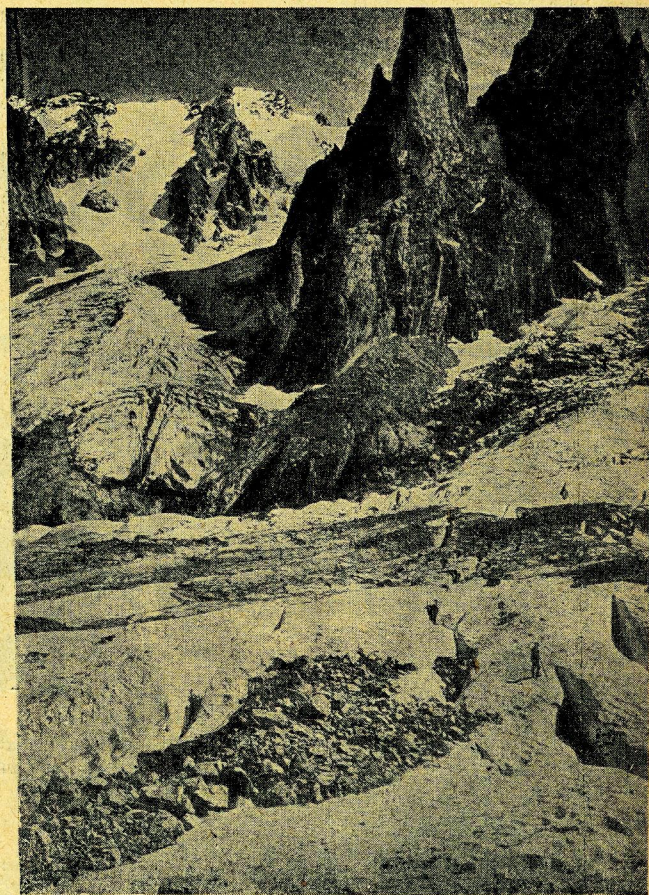
З Уральських маршрутів — через Н. Тагін — копальня „Красний Урал“ — Кунгурська крижана печера і через Киштим — Челябинськ — Золотоуст — Таганай — Бердяуш — Бакал. З алтайських — на Тедецьке озеро, на Південний Алтай: Берель Катумське ледіще та до Усть-Каменогорську плодами. В Середню Азію — до озера Ісик-Куль, до Заришану, а там на Памір. В консул'яційному кабінеті спільно пророблюються маршрути, викреслюються маршрутні стрічки, одержують докладні інформації про властивості та пам'ятки

ЮРТА КИРГИЗА

Середня Азія. Кюльмень-Тюбе

СЕРЕД ВІЧНОЇ КРИГИ ЦЕНТР. КАВКАЗА

Льодник Сонгуті (Дігорія)

краю, ознайомлюються з правилами подорожного режиму подорожньої гігієни, а у себе туристи спільно прочитують і знавську літературу та приготівлюють туристське приладдя.

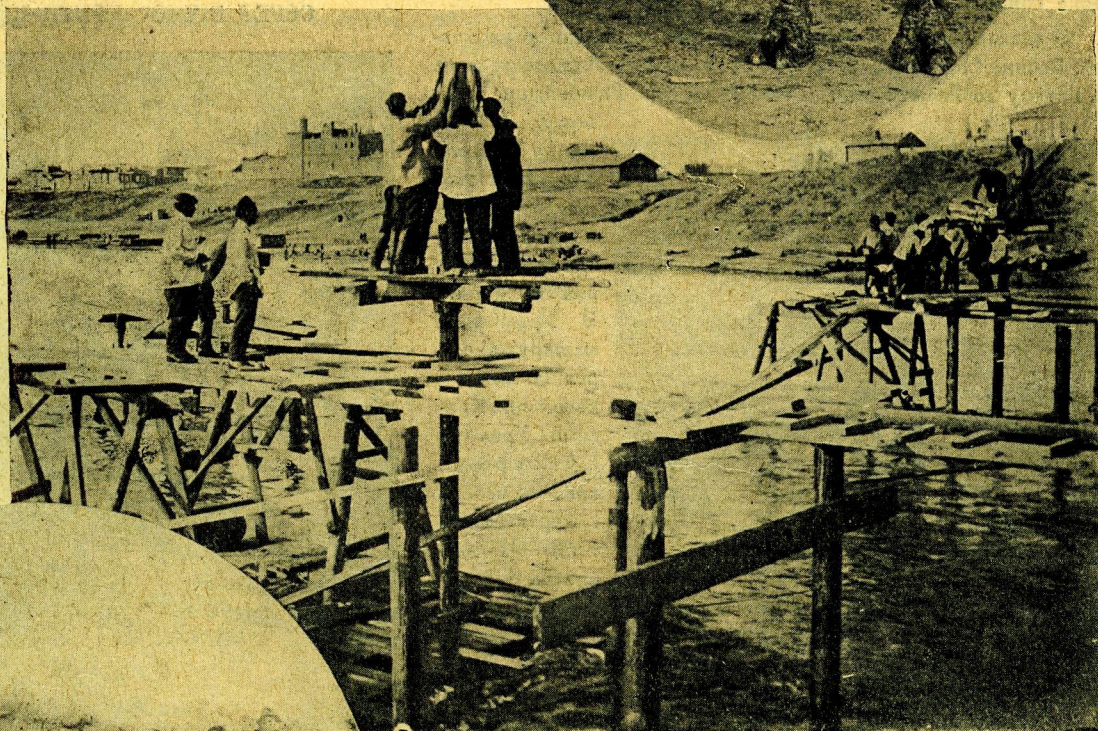
Автомобілі для перевозки робітників

ДІЛЯХ ІЗ СИБІРУ ДО СЕРЕДНЬОЇ АЗІЇ

БУДІВНИЦТВО Туркестано-Сибірської залізниці, що має за мету дати бавовняному поясові Середньої Азії дешевий сибірський хліб і тим самим допомагати максимальному поглибленню площі засівів бавовни на радянському сході, ще минулому сезону розгорнулося широким фронтом.

На південній ділянці будівництва залізниці було проведено найпильніші взаємні дослідження, а також обслідування всього району відносно геології, гідрології та сейсмічності. Незадовго перед закінченням Жовтневої революції уряд Союзу постановив остаточно затвердити південної ділянки так званий Чокпарський варіант залізниці, що починається від ст. Лугів і проходить через Чокпарський перевал на сполучення з північною столицею Туркестану — Алма-Ата. Остаточна постанова уряду про варіанти дозволяє в цім календарнім році прокласти на півден-

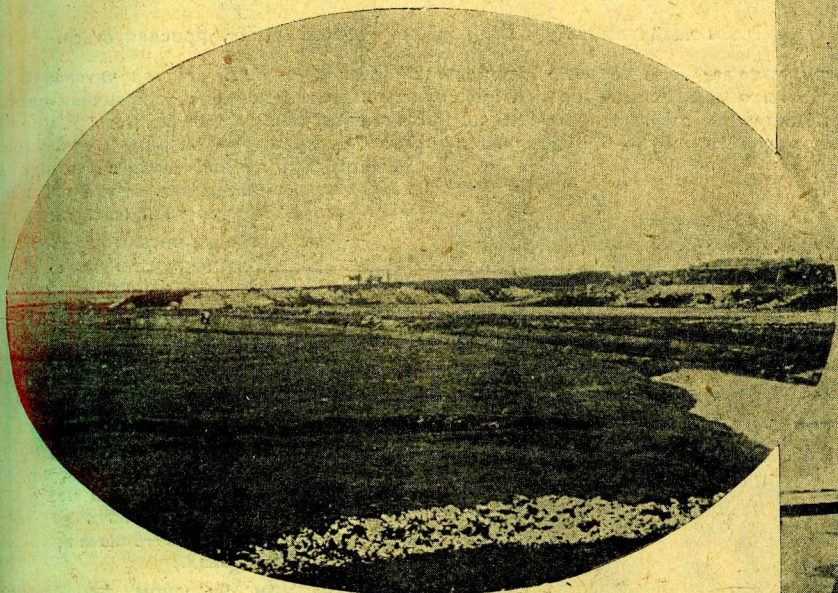
Забивають сваї на р. Іртиш. Тут буде штучний острів. Вгорі — робітники киргизи їдуть на роботу. Ліворуч в овалі — козаки-робітники приїхали за розрахунком

нім кінці до 50 км. колії. Північна ділянка будівництва, в відміну від південної, не потребувала таких пильних і довгочасних досліджень і тому тут уже в кінці липня можна було провести укладальні та інші роботи. До закінчення господарського року на південній ділянці всю раніше визначену програму робіт було виконано повністю і нині колія від Семипалатинського на південь постяглася на 150 км., а телеграф проведено більш як на 300 км. Велику увагу звертає північне будівництво на спорудження постійного залізничного мосту через Іртиш, що його треба здати в експлуатацію на весні 1929 р. Загальна довжина мосту близько 570 саж.

Управлінню будівництва уряд дав директиву будувати міцно, дешево й швидко. Першу частину цієї директиви вже виконується.

Так, за посвідкою заст. Наркомшляхів І. Н. Борисова, що провадив недавно ревізійне обслідування північної ділянки, нова залізниця своїми якостями перевищує багато деякі з уже заданих в експлоатацію. Дешевину й хуткість будівництва забезпечує затвердження максимально полегшеного типу споруджень, а також справді величезна енергія і любов до справи всього колективу будівників залізниці. Як на відрядне явище, треба вказати на масове притягання до буді-

Насип

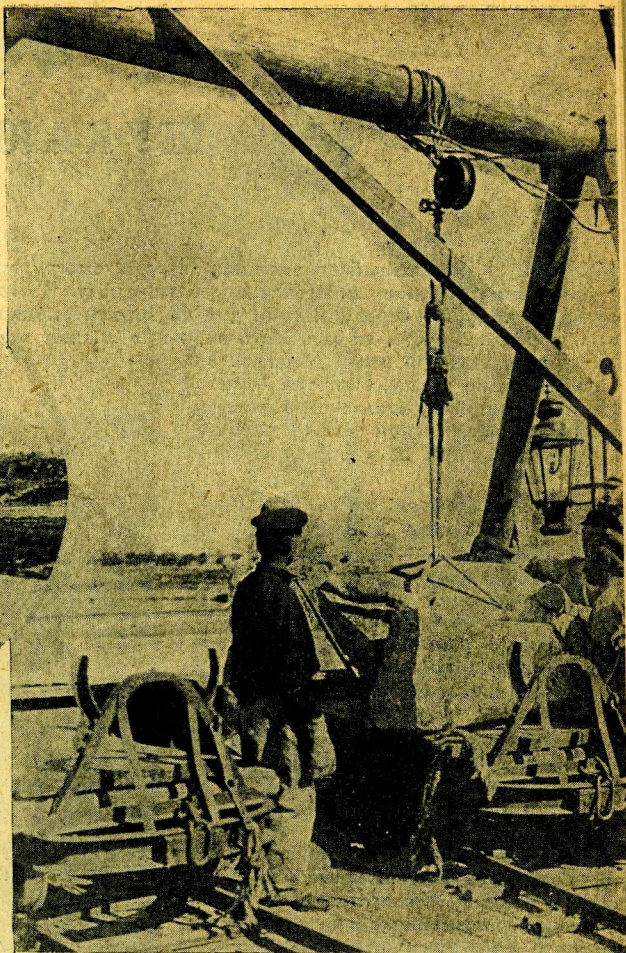
вельних робіт корінного населення Казакстану та Киргизії. Це дасть змогу поруч розв'язання величезної ваги економічної проблеми розв'язати також і завдання чисто політичне — утворення політично-свідомих кадрів з козаків та киргизів. Для більшої ефективності праці місцевого населення, нині на будівництві відкрито курси для підготування з козаків та киргизів низових адміністраторів — десятників та артільних старост.

Після недавнього затвердження Радою Праці й оборони вартості і плану будівництва Туркестано-Сибірської залізниці, роботи на обох ділянках розгорнулися широким фронтом.

Всю залізницю як відомо буде закінчено в 1930-31 році. В цьому році на південній ділянці відновлено вкладання колії, що простягнеться не менш ніж на 200 кілометрів від станції Лугової звідки бере свій початок залізниця на Півдні.

Крім того в цій же будівельній сезоні закінчиться спорудження мосту через річку Чу. До столиці Казакстану Алма-Ата залізниця підійде в кінці наступного року.

На північній ділянці будівництва в цьому сезоні триватимуть роботи коло спорудження Іртишського мосту.

Вигружають каміння

Робітники снідають

ПЕРЕБІГ НА ЧОВНАХ З КУП'ЯНСЬКОГО ДО АЗОВА

Перебіг було влаштовано минулого року. Цього року аматори водного спорту також збираються у подібну подорож

ШУКАЮЧИ ЧИТАЧОК

Гумореска Сави Божка

Моїм читачкам та тій Галі, що на балконі сиділа, присвячується.

ВІДОМИЙ український письменник, автор відомого (ще не закінченого) роману записався до десятого поту. Чорнило од спеки та вітру, що через дві рами дме на його письменницький стіл, зробилося густе, як лак. Його перо вже більше походить на ту копістку, що кашу мішають. Та письменник не вгаває, а пише та й пише. Нарешті спинився, одклав перо з намістом на нього багном замість чорнила і глибоко відхнув, перебігаючи останні рядки твору:

... його гнідий у яблуках рясак-першорон злегка ступав по порохнявому шляху, здійснюючи легеньку куряву. Віталій Павлович дивився під ноги коневі, як він злегка ставив свої копита і порох спід „Соколових“ ніг розходився рівними колами, а не так, як з під сільської шкани, що волоче ті ноги по шляху...

— Ху-у-у!—протіг натомлено автор. — Далі так не можна!—У голові сплелося все, що перед тим, як сідати за роботу, так лагідно було складено абзац за абзацом.

В двері постукали,—принесли пошту. Холодний душ ані кружка пива на веранді будинку Блакитного так не оздоровили б письменника, як сьогоднішня пошта. В його руках, перед ним самим, лежав художній ілюстрований додаток до свіжого номера одної з столичних газет. А в додатку кореспонденція — нарис про те, як українські письменники наближалися до своїх читачів. Фотографії ілюструють чимало епізодів, а між ними поодинокі, що трапилися з ним, автором незакінченого роману. Він десятий раз переглядає фотографії і побожно прочитує текст під світлинами.

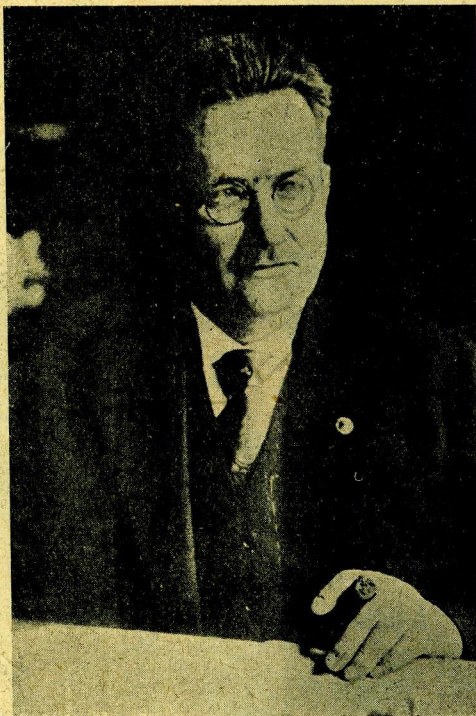
— „Український письменник на герці з читачем“ (на малюнку він б'є читача по голові мішком, наповненим сіном). — „Український письменник бере призи на перегонах“ (сам письменник у мішку скаче з читачами).

— Все гаразд, шкода, що не сфотографовано епізода під час катання на човнах! Він там вийшов би найкраще. Щеб пак! Червневий вечір, річка, на річці човен, а в човні він, а на супроти вона — читачка українського письменника...

Аж душно зробилося од приємних спогадів та втоми після південної творчості. Вийшов на двір. На дворі таке ж надвечір'я. Тільки не має річки, човнів та тієї хорошої читачки.

За те вечір точнісенький такий. — Гм... „Немає читачаки“... А хіба оді всі, що снують вздовж і поперек майданчику перед самим письменником, не читачки? Мабуть же читають! А цікаво було б, — міркував ідучи вздовж вулиці на околиці міста український письменник, — отак зайти підряд до кожного віконця невеличкої околицької хати постукати та й спитати:

Фото „Раму“

Лебе, новий голова німецького райхстагу

ручками. Письменник повернувся і підійшов до балкону. — Не можна докинути, вітер однесе, — гукнув до дівчатка.

— Чи багато ви читали українських книжок, та чи не читали ви часом відомого українського письменника такого то... (письменник в душі назвав себе самого).

Доля усміхнулася відомому українському письменникові: ген далі на балконі високого будинку сиділа прекрасна читачка. Коли б це була та сама, що плавала на човні, він зняв би шапку, ввічливо вклонився, і спитав, чи не застудилася вона часом того вечора на річці. Та на жаль то була не вона. Але вродою не менш прекрасна — таке ж волосся, такий же м'який овал.

Під самим балконом український письменник спинився. Подивився вгору, та читачка видно дуже захоплена книжкою. Пройшов далі.

— Дивно, якось життя побудовано! Може ця ж читачка сьогодні ж читала ілюстрований додаток до відомої газети? Може вона бачила його й на фотографії, але чи пізнала б вона його отут під своїм балконом? Пройшов далі, і знову спинився. Читачка сиділа в такий же позі, тільки коло неї з'явилася дівчинка. Невеличка, — років 9—10. Дівчинка перевісилася через поруччя балкону і подивилася вниз.

— Через пару років теж читачка — вирівшив письменник і помахав малій пучком волосок, що випросив у однієї дівчини коло фонтану. Дівча замахало.

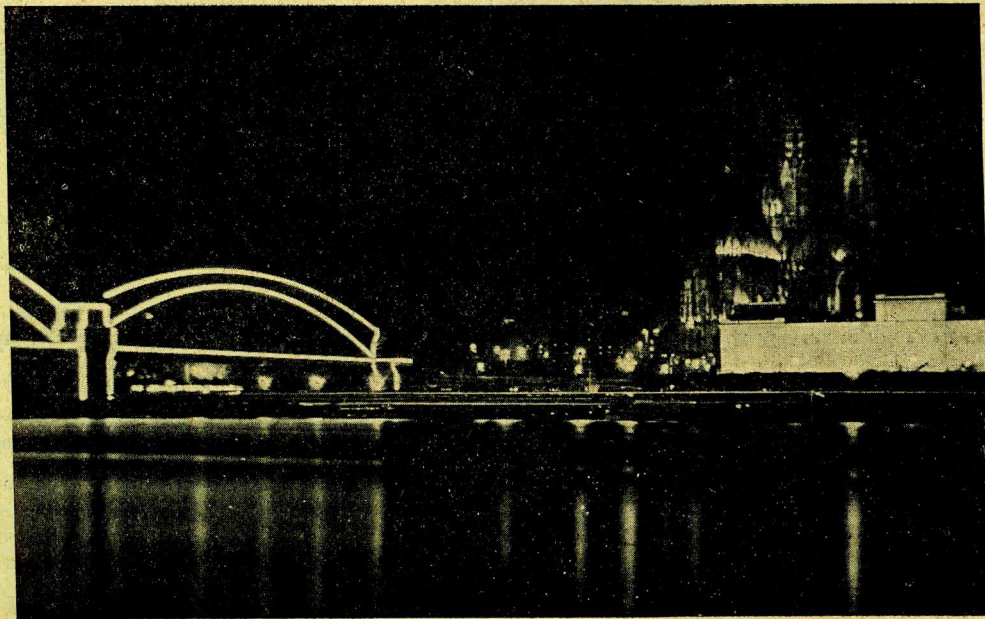
— Не можна докинути, вітер однесе, — гукнув до дівчатка.

Читачка (української книжки подумав письменник і не помилився) підняла голову од книжки і собі глянула з балкону. Погляд холодний, навіть суворий трохи.

— Що ви читаєте? — наважився спитати український письменник.

— А вам какое дело? — відповіла також холодно. А далі (о, далі трапилося те, що найбільше ошачило сьогоднішній день). Лице зашарилосся, щічки зарожевіли, між червоними губками (не накрашени! — факт) блиснули білі жемчуги.

ВИСТАВКА ПРЕСИ В КЕЛЬНІ

Кельн, ілюмінований вночі

жини (ой, оці нам буржуазні образи) — зубки, — Ольгу Кобилянську, — не поспішаючи додала читачка.

— „Земля“?

— Ні.

— „Через кладку“?

— Ні. „Царівна“. А ви, видно знаєте українську літературу! — здивувалася.

— А ви ні?

— Я читаю так, для любопитства, — закінчила читачка.

— Шкода, а треба для любознателі, — все також задривши голову підтримував розмову, як первісний чоловік вогник, український письменник. Читачка посерйознішала. Спершу зникли зубки, далі ямочки, а далі (ой та невже нахилився?) трохи схитулася до книжки голова. — Чим її вдержати, цю голівку прекрасної читачки? Мое обличчя, задерте до гори, згубило мабуть і до того сумніву привабливість. Моя українська сорочка одна з тих багатьох, що їх носять всі і відповідальні і реєстратори „входящих“ та „виходящих“ — бився у розпачі письменник.

Залишався один ризикований крок, і він таки згубив сьогоднішній ореол „відомого письменника“.

— Ви все ще стоїте — спитала вже серйозно читачка з балкону.

— Так, стою — напів сумно відповів письменник. Далі наважився і випав:

— Але коли б ви знали, хто це перед вами стоїть, ви б з балкону зіскали!

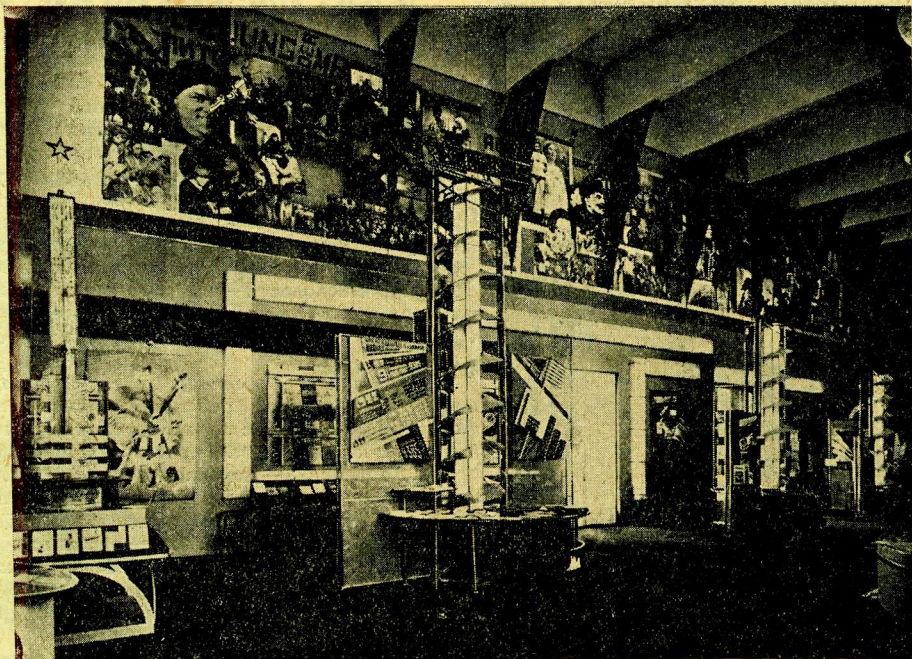
Знову блиснули між червоними губоньками зубки, і на щоках (ой, знов) ямочки. — А хто ж ви такий? Якийсь чудний ви...

— Я, — боячись не крикнути на всю вулицю протіг письменник, — український письменник.

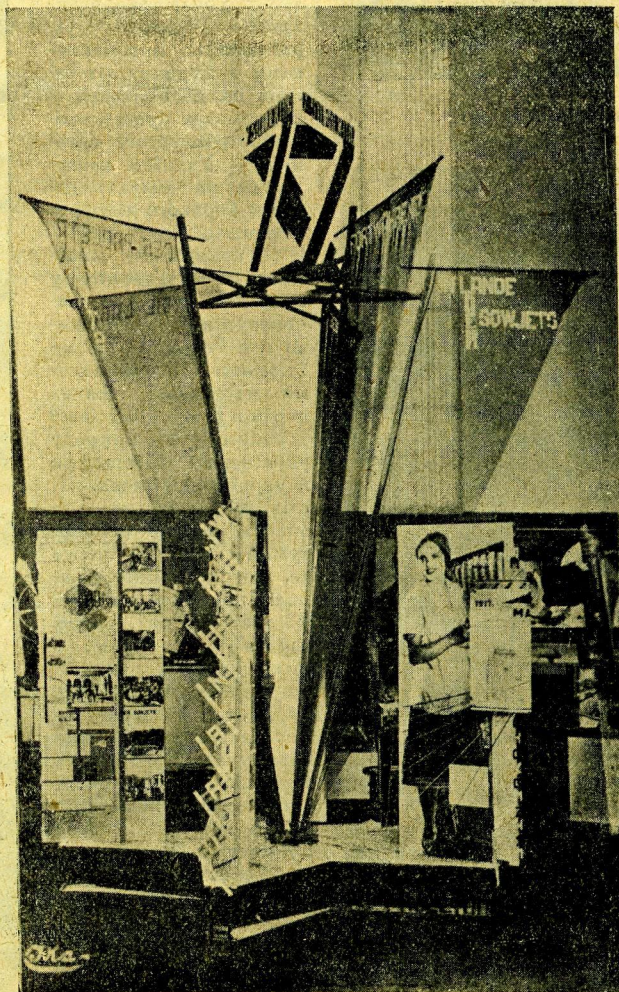
— Та невже ж? — і читачка опустила з колін руку з книжкою. — А як ваше, прізвище, — а цікаво ви пишете?

— А може вона мене і не читала? Що скаже їй мое прізвище? — подумав засоромившись письменник, та раптом спохватився. Наступать, так наступати! Мало вигадувати та писати романи, поспробуй їх робити серед наших буднів! Рука машинально вскопила у кешеню, витягла бумажник, де перегорнута в — восьмеро лежала вирізка з газети — рецензія відомого критика на його останній твір. Але як же передати? Кинути на балкон — вітер віднесе. Якесь добра душа залишила на балконі замотану на пруччя мотузочку. Але не подумайте читачу, що відомий письменник

ВИСТАВКА ПРЕСИ В КЕЛЬНІ

Загальний вигляд українського відділу. Художнє оформлення В. Меллера

менник на тій мотузочці повис чи піднявся на балкон. Він показуючи на мотузочку гукнув:

— Опустіть її сюди, я вам перешлю найкращу рекомендацію.

Читачку, це, як видно, заінтригувало.

Вона положила книжку на стілець і швидко почала розмотувати мотузку з поруччя балкону.

Письменик був радий.

Він не помічав, як з сусідського вікна нижчого поверху висунулось кілька голів. Він не бачив, як у двері на балкон, де стояла читачка, вигнула голова літньої жінки, він тільки почув як хтось сказав:

— „Галю! (це до читачки) іди в

хату!“ — Як це прекрасно, як це безпосередньо і щиро! тишив себе письменник, стоячи під балконом і стежучи, як швидко бігали очі читачки по переданій на мотузочці рецензії.

— Прочитавши до кінця дієчнина з рецензією в руках зникла до кімнати.

Рій думок окутав письменникову голову.

— Вона певно хвалиться своїй старій неньці про надзвичайну зустріч з живим українським письменником.

Ненька задоволено хитає своєю головою і глядить дочку по рожевій щічці старечою рукою. Нарешті ненька відхв і радісно усміхається. З її старечих уст іде хвала нашому часу, коли можлива така безпосередня і проста зустріч з такими непростими людьми, як українські письменники...

... Довго б ще думав відомий український письменник, коли б коло його самого вуха не почувся лаконічне сухе:

— Візьміть свою рецензію!

Не вспів він глянути, як у дверях майнула коротенька спідничка, а з балкону повисла матеріна голова, роскуйовджена, нечесана.

— А він все стоїть! — гукнула мати напівздивано і люто.

З сусідських дверей вийшло декілька осіб.

А коли проходив (знякновів і повисив голову) письменник, жіночі постаті поступилися з ганку у вестибюль, а дітлахи аж по сходах залопотіли.

Сава Божко

Фото Овзера

О. М. Горький

МАКСИМ ГОРЬКИЙ У ХАРКОВІ

РАДО ЗУСТРІЛА столиця Радянської України письменника: бурливі безкінцеві овації, гарячі щирі привітання, ось що зустрів Максим Горький у Харкові.

І не тільки це зустрів Максим Горький: нін зустрів багаторий, міцний могутній пролетаріат, що певною і твердою рукою буде свою пролетарську державу, свою нову соціалістичну культуру, і при тому мовою, що її переслідував протягом довгих років царат і буржуазія. Не дивно, що Горький у своїх виступах каже, що досягнення молодого української радянської республіки його вразили: від велетня будівництва — Будинку Держпромисловости — до центру української пролетарської літератури — клубу ім. Блакитного — все це символізує бурхливий розквіт культурного й господарського соціалістичного будівництва.

В Харкові Горькому довелося виступити і на загальних зборах харківських робітників, присвячених святкуванню конституції. Найбільше враження справило на Горького відвідання дитячих колоній — ім. Горького та ім. Держинського.

„Горьковці“ — вихованці колонії ім. Горького — протягом кількох років вели листування з письменником, докладно розповідали йому в листах про життя й роботу колоністів, пишалися своїми досягненнями, — особливою гордістю дітей була майстерня, що вироблює ящики для харківських заводів, а також інші виробничі майстерні та добре впорядковане сільське господарство колонії. Горький дуже цікавився всім життям колонії і радів з її успіхів.

Колишні безпритульні, що стояли на межі з злочинством, — могли зараз з гордістю показати своєму шефові, що вони з честю носять ім'я Горького.

Святом єднання руської і української культур була товариська зустріч Горького з українськими письменниками в Будинку літератури ім. В. Блакитного. В промовах представників літературних організацій України вказувалося на велике значіння Горького для пролетарської культури.

Торкнулися письменники і Горький у своїх виступах того непорозуміння, що виникло між Горьким і українськими письменниками на ґрунті деяких виразів у відомому листі Горького з природу української літератури й української мови. Зі слів М. Горького виявилось, що це непорозуміння сталося через те, що письменник в запалі полеміки написав у листі де-що зайве, але з цього ніяк не можна зробити висновок, що Горький ніби нехтує українську літературу. Українські письменники влаштували Горькому бурхливу овацію. Великого письменника обрали на почесного члена Будинку ім. Блакитного.

Горький говорив, що він не забуде зустрічі його українськими робітниками; і українські робітники не забудуть відвідання їх Максимом Горьким.

Почесна варта на Харківському вокзалі

Г. А —

Вихованці колонії ім. О. М. Горького радо вітають свого шефа

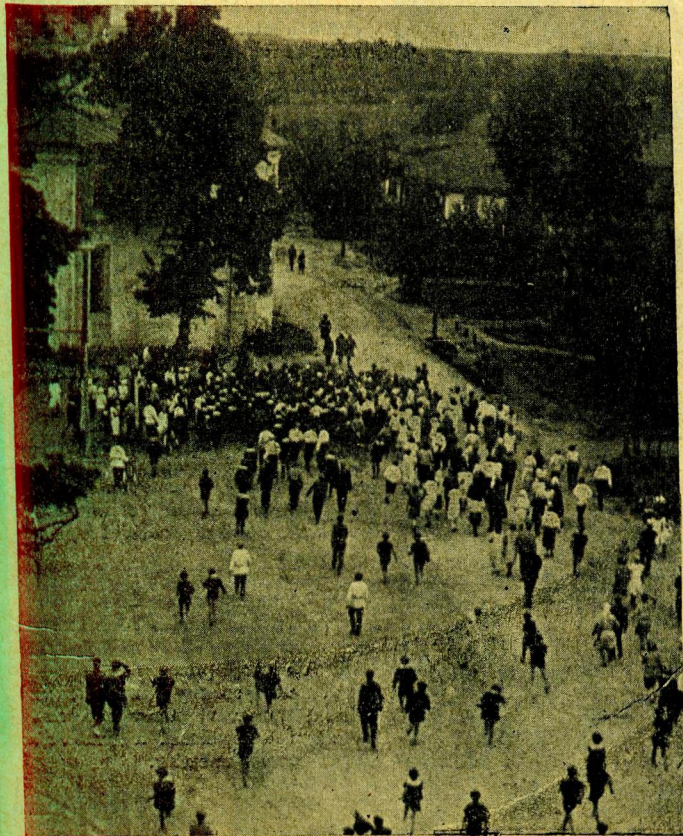

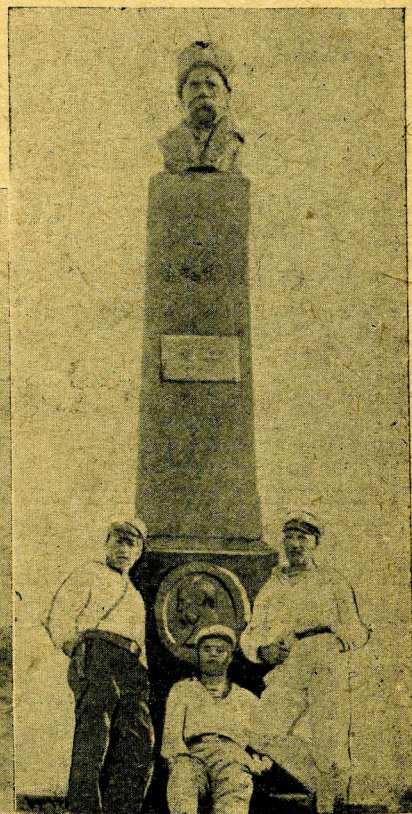
Фото-етюд Озера

СПОРТИВНА КОМАНДА „ДИНАМО“ В КАНІВІ

Команда в кількості 21 чол., що робить рейс на весляних шлюпках Смоленск—Севастополь, відвідала могилу Т. Г. Шевченка.

Екскурсанти, що були на могилі, а також і населення м. Каніва, довго вели розмову з командою, ставили запитання з приводу подорожі. А коли посідали за весла—тихий могутній Дніпро сховав шлюпки в свою срібlistу простір.

А навколо могили Т. Г. Шевченка ще довго не стихав гомін, ще довго ма'оріли в повітрі кашкети та платочки й вогневі очі дивилися в далечінь.

Група екскурсантів. Праворуч—нач. команди т. Даубе, ст. помічник т. Орлов та гребець т. Грицев.

В = С = Е = М

**ГОСУДАРСТВЕННЫМ
КООПЕРАТИВНЫМ И
ЧАСТН. ОРГАНИЗАЦ.**

**Запомните, что самые ЛУЧШИЕ
и ДЕШЕВЫЕ ЗЕРКАЛА**

**имеются на вновь открытой государ-
ственной зеркальной фабрике**

„Красный зеркальщик“

при Харьковском Комбормбозе

Адрес: Дмитриевская 19, телефон 46-51

**САД-РЕСТОРАН
„АРКАДИЯ“**

ул. К. Либкнехта № 11.

**ЕЖЕДНЕВНО
ЗАВТРАКИ,
ОБЕДЫ
и УЖИНЫ.**

Во время обеда и ужина
играет струнный оркестр.

**Ресторан открыт до
2-х ч. ночи.**

Отделение при вокзальном буфете (6-я платф. в
специальном павильоне) отпускает в любое время
горячие блюда по карте.

**кондитерское коопера-
тивное товарищество „МИНЬОН“**

Гор. Харьков,
Киевская ул. 15
телеф. 10—49.

ИЗГОТОВЛЯЕТ

РАЗНОГО РОДА КОНДИТЕРСКИЕ
ИЗДЕЛИЯ, КАК ТО:

**МОНПАСЬЕ,
КАРАМЕЛЬ,
КОНФЕКТЫ,
ШОКОЛАД,**

**ХАЛВУ,
ПЕЧЕНЬЕ,
ПИРОЖНЫЕ,
ПРЯНИКИ
и проч.**

ПРЕЙСКУРАНТ по первому требованию высылается БЕСПЛАТНО

ДОМАШНИЙ ЭЛЕКТРОТЕХНИК

САМОУЧИТЕЛЬ

Устройство домашнего освещения, звонков, сигнализации, телефонов. Изготовление гальванических элементов, аккумуляторов, трансформаторов, выпрямителей. Радиоприемные установки, детекторные, ламповые, с антенной и без антенны. Электрооборудование клубов и изб-читален, установка проекционных фонарей и кино-аппаратов, электрооборудование **КЛУБНЫХ СЦЕН** и проч. с 138 рис. и пояснит. чертеж. Цена 2 р. 75 к. с пересылкой.

***** Книжный склад „КНИГОВЕД“, Москва 19, ул. Герцена, № 22, БИС. *****